

وضعیت مهاجرت کاری در کشورهای عربی

گزارش

مسئله بیکاری و مهاجرت متأثر از آن از جمله مهمترین مسائلی است که سساختار اجتماعی، اقتصادی و جمعیتی کشورها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در عین حال کشورهای مختلف دنیا به روایت آمار و ارقام، وضعیت متفاوتی را تجربه می‌کنند. تغییرات فناوری، مکانیزه شدن فرایندهای کسب‌وکار، تغییرات اقلیمی و تغییر مهارت‌های موردنیاز متناسب با مشاغل جدید، از جمله مهمترین مسائل تأثیرگذار و نقش آفرین در نرخ بیکاری شناخته شده و همه‌گیری کرونا از اوایل سال ۲۰۲۰، پیچیدگی‌های بیشتری را در این زمینه به صورت جهانی ایجاد کرده است. همچنین میزان مهاجرت به قصد یافتن شغل در کشورهای دیگر در برهه‌های مختلف زمانی تحت تأثیر جنگ و ناآرامی‌های داخلی نیز قرار می‌گیرد.

عدم تقاضا برای نیروی کار در برخی مناطق و تقاضای بالا در نقاط دیگر، موج مهاجرت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی را به دنبال داشته است و جهان عرب یکی از مناطقی است که طی دهه‌های اخیر از این شرایط تأثیر بسیاری پذیرفته است. وضعیت کار و مهاجرت در این ناحیه از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است؛ چراکه طبق آمار سازمان جهانی کار، بالاترین نرخ بیکاری در جهان یعنی بالای ۲۵ درصد را به خود اختصاص داده است. این در حالی است که میانگین نرخ بیکاری در دنیا در سال ۲۰۲۰ قریب به ۱۳٫۷ درصد برآورد شده است. مطالعات نشان می‌دهد نرخ بیکاری در این ناحیه با آهنگ بالایی افزایش پیدا کرده است. این عدد برای زنان در سال ۲۰۲۰ به ۴۲٫۱ درصد می‌رسد. هنجارهای فرهنگی و اجتماعی در این منطقه به شکاف بالای میان زنان و مردان در ارتباط با شاخص‌های

این حوزه با تبعیض نسبت به جمعیت سن کار زنان انجامیده است. همچنین افزایش جمعیت سن کار در این ناحیه پیچیدگی‌های بیشتری را پیش‌روی سیاستگذاران و برنامه‌ریزان آن قرار داده است. علاوه بر این، عمده مشاغل موجود از نوع غیررسمی هستند و فرصت‌های شغلی جدید متناسب با این جمعیت ایجاد نشده است.

افزایش جمعیت زنان متقاضی کار و بالا رفتن نرخ بیکاری زنان، شکاف درآمدی بالا میان صاحبان سرمایه و حقوق‌بگیران، نرخ پایین شاخص بهره‌وری کل عوامل تولید و تأثیر همه‌گیری بر میزان حقوق دستمزد و امنیت شغلی از جمله عواملی است که وضعیت اشتغال در این مناطق را در سال‌های اخیر تحت تأثیر قرار داده است. بنا به گزارش سازمان بین‌المللی کار با وجود اینکه بیکاری در دنیا در بین قشر جوان طی دهه‌های اخیر روبه کاهش گذاشته، در کشورهای عربی بین سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۰، نزدیک به ۱۰ درصد افزایش یافته است. جنگ‌های داخلی در سوریه و یمین از مهمترین عوامل تشدید این وضعیت به شمار می‌رود که علاوه بر خود این کشورها، کشورهای همسایه را نیز تحت تأثیر قرار داده است.

زمانی که از وضعیت اشتغال و مهاجرت در جهان عرب سخن به میان می‌آید نمی‌توان از این منطقه از جهان به‌عنوان یک کل یاد کرد که با مسائل یکسانی دست و پنجه نرم می‌کند. به عنوان مثال کشورهای حوزه خلیج‌فارس چون امارات متحده عربی و قطر وضعیت متفاوتی را تجربه می‌کنند؛ از این رو کشورها در این منطقه به‌طور کلی به دو دسته مهاجرپذیر و مهاجرفرست تقسیم می‌شوند. به دنبال توسعه زیرساخت‌های لازم با هدف بهره‌برداری از میادین نفت و گاز در کشورهای

قطر

قطر یکی دیگر از کشورهای مهاجرپذیر در میان کشورهای عربی است که مهاجران طبق آمار در سال ۲۰۱۹ نزدیک به ۷۸٫۷ درصد از کل جمعیت آن را تشکیل می‌دهند و ۹۵ درصد از کل نیروی کار در آن خارجی است. آخرین نرخ بیکاری ثبت شده برای این کشور در سال ۲۰۲۱ معادل ۲۶ صدم درصد است. این کشور چندین تفاهم‌نامه و توافقنامه با کشورهای تأمین‌کننده نیروی کار به‌ویژه در جنوب و جنوب شرق آسیا به منظور جذب مهاجران در بازار کار منعقد کرده است. در سال‌های اخیر حدود یک میلیون نفر کارگر مهاجر به‌منظور ساخت‌و ساز، به‌ویژه احداث ورزشگاه برای برگزاری جام جهانی ۲۰۲۲ به کار گرفته شده‌اند. نیروی کار مهاجر در قطر نیز مشابه با امارات متحده عربی با مسائلی چون ساعات طولانی کار – بالای ۲۰ ساعت – توقیف گذرنامه و مدارک و سوءاستفاده‌های فیزیکی و جنسی روبه‌رو هستند.

مصر

در میان کشورهای عربی، مصر اما در گروه کشورهای مهاجرفرست قرار می‌گیرد و از تحرک بالایی در این زمینه برخوردار است. شمار مهاجران از کشور مصر در سال ۲۰۲۰ نزدیک به ۳ میلیون و ۶۰۰ هزار نفر ثبت شده که اکثریت آنها عربستان سعودی، امارات متحده عربی و پس از آن کویت را به عنوان مقصد مهاجرت انتخاب کرده‌اند. مصر به عنوان بزرگترین کشور مهاجرفرست در حوزه کشورهای خاور میانه و شمال آفریقا و بزرگترین

این کشور علاوه بر مهاجرپذیر بودن، مهاجران و پناهندگانی در سایر کشورها دارد. در سال ۲۰۱۹ قریب به ۱۷۱ هزار و ششصد نفر مهاجر، ۳۶ پناهنده و ۴۱ پناهجو از قطر در سرتاسر جهان ثبت شده است.

تأمین‌کننده نیروی کار مهاجر در خاورمیانه محسوب می‌شود. در سال ۲۰۱۸ نزدیک به ۹ درصد از جمعیت سن کار در این کشور تجربه مهاجرت بین‌المللی داشته‌اند. در کنار تعداد بالای مهاجران به خارج از این کشور تا سال ۲۰۲۰ حدود ۵۴۴ هزار مهاجر بین‌المللی در این کشور ثبت شده که به ترتیب بیشترین میزان مهاجرت از کشورهای فلسطین، سوریه، سودان، سومالی و عراق بوده است. نرخ بیکاری در سال ۲۰۲۱ در مصر ۹٫۳۳ درصد برآورد شده است.

تونس

تونس نیز یکی دیگر از کشورهای عربی است که نسبت مهاجرت به بیرون از آن، بیش از میزان مهاجرپذیری این کشور است. نرخ بیکاری در تونس در سال ۲۰۲۱، معادل ۱۶٫۸۲ درصد اعلام شده است؛ بنابراین یافتن شغل از مهمترین انگیزه‌های مردم این کشور برای مهاجرت است. طبق پیمایشی که بین سال‌های ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۱ انجام و در سایت Statista منتشر شده، بیشتر مهاجرت‌ها در این کشور به‌منظور بهبود درآمد، شرایط شغلی و زندگی صورت می‌پذیرد؛ هر چند میان زنان و مردان در این زمینه تفاوت‌هایی وجود دارد. زنان بیشتر برای ادامه تحصیل و مردان با امید برای شغل بهتر و درآمد بالاتر و یا حتی یافتن یک شغل از این کشور مهاجرت می‌کنند. تونس همواره از دههٔ ۵۰ میلادی با موج‌های مختلف مهاجرت به خارج از کشور مواجه بوده و یکی از مهمترین برهه‌های مهاجرت مربوط به انقلاب سال ۲۰۱۱ تونس است که شامل دو برهه اساسی و بحرانی مهاجرت در این دوره می‌شود. اولین بحران مربوط به مهاجرت ۲۸ هزار نفر از مردم تونس به ایتالیا و بعد از آن بحران پناهندگی ۲۰۰ هزار نفر از مردم لیبی به تونس است که با بازگشت ۱۳۷ هزار نفر از پناهندگان تونس در لیبی به کشورشان هم‌زمان می‌شود. پس از آن توازن مهاجرت در این کشور به وضعیت

ثبات خود برگشت تا زمانی که با همه‌گیری کرونا و بحران اقتصادی – اجتماعی در این کشور، ۱۴ هزار نفر از این کشور مهاجرت کردند. طبق گزارش بانک جهانی سهم مهاجرت کشور تونس بین سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۹، حدود ۷۵ درصد افزایش پیدا کرده است.

خبر

کارآفرینان و اقتصادسبز

گزارش اخیر سازمان بین‌المللی کار با عنوان «کارآفرینان سبز» نشان می‌دهد تعداد فرایندهای از کسب‌وکارها در واکنش به کمبود منابع، فراوانی بلایای طبیعی و درخواست‌های مصرف‌کنندگان و مشتریان برای فعال‌تر بودن در مورد مسائل آب‌وهوایی، گام‌هایی برای کاهش انتشار کربن خود برمی‌دارند. این گزارش نشان می‌دهد برخی از محرک‌های سبز شدن شرکت‌ها شامل مقررات حمل‌ونقل پایدار و استفاده پایدار از منابع در محل کار، سازماندهی زمان کار، دورکاری و مدل کسب‌وکار پایدار است. از هر ۱۰ شرکتی که توسط نظرسنجی اتحادیه اروپا مورد بررسی قرار گرفتند، ۹ شرکت حمایت‌از گذار سبز را در رأس کار خود قرار داده‌اند. این مطالعه نشان می‌دهد شرکت‌ها و کارآفرینان بزرگ‌تر تمایل و توان بیشتری برای گذار سبز نشان داده‌اند، به این دلیل که تا حدی دسترسی آسان‌تری به فناوری سبز دارند و تعهدات قانونی بیشتری آنان را ملزم می‌کند. با این حال، شرکت‌ها برای سبز شدن با موانع زیادی روبه‌رو هستند. مسائل مربوط به شرکت‌های چندملیتی در زمینه چرخش به اقتصاد سبز شامل عدم اطمینان در مورد سیاست‌های اقلیمی، دسترسی محدود به فناوری سبز و ریسک‌های مربوط به بازگشت سرمایه است. شرکت‌های کوچک و متوسط نیز در این زمینه با مسائلی مانند دسترسی محدود به منابع مالی و مهارت‌ها، کمبود اطلاعات و دانش در مورد نوآوری، و اجرای مقررات ناسازگار مواجه هستند.

پلتفرمی برای مقابله مقاومت ضد میکروبی

پلتفرم مشارکت چندجانبه مقاومت ضد میکروبی جدیدی از طرف چهار سازمان بین‌المللی خواربار و کشاورزی ملل متحد (FAO)، برنامه محیط‌زیست سازمان ملل متحد (UNEP)، سازمان بهداشت جهانی (WHO) و سازمان جهانی بهداشت حیوانات (WOAH)، معروف به «اتحاد چهار جانبه»، راهاندازی شده تا با تهدیدات مشترک مصرف بی‌رویه آنتی‌بیوتیک‌ها برای سلامت انسان، حیوانات و اکوسیستم مقابله کند. طبق تخمین سازمان بهداشت جهانی سالانه ۱٫۳ میلیون نفر در سراسر جهان به طور مستقیم به دلیل مقاومت ضد میکروبی باکتریایی یا (AMR) جان خود را از دست می‌دهند. علاوه بر این ۱٫۳ میلیارد نفر برای امرار معاش خود به دام متکی هستند؛ به‌ویژه در کشورهای کم‌درآمد و متوسط حدود ۲۰ میلیون نفر به آبی‌پروری وابسته هستند. استفاده از مواد ضد میکروبی در محصولات کشاورزی و همچنین دفع نامناسب داروهای مصرف نشده و تاریخ مصرف گذشته و ضایعات صنایع می‌تواند منجر به آلودگی خاک و نهرها شود که باعث گسترش ناخواسته مقاومت میکروارگانیسم‌ها در برابر ابزارهایی می‌شود که برای مهار و از بین بردن آنها طراحی شده‌اند. پلتفرم مشارکت چندجانبه مقاومت ضد میکروبی جدید، یک انجمن فراگیر و بین‌المللی است که تمامی نظرات را از همه حوزه‌ها، بخش‌ها و دیدگاه‌ها از طریق رویکرد سلامت کل‌نگر و سیستمی جمع می‌کند.

● **بنا به گزارش سازمان بین‌المللی کار با وجود اینکه بیکاری در دنیا در بین قشر جوان طی دهه‌های اخیر روبه کاهش گذاشته، در کشورهای عربی بین سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۰، نزدیک به ۱۰ درصد افزایش یافته است**